

Dosarul nr. 2r-1005/18

Instanța de fond: Judecătoria Orhei, sediul Telenеști– O. Școlnic
Instanța de apel: CA Chișinău – A. Panov, V. Cotorobai, M. Anton

DECIZIE

19 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Societatea pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală”,

în cauza civilă la acțiunea Societății pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, lui Mihail Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, intervenient accesoriu Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” cu privire la încasarea datoriei și

la acțiunea lui Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, intervenient accesoriu Societatea pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală” cu privire la nulitatea contractelor de împrumut,

împotriva încheierii din data de 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit apelul depus de către Societatea pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală”,

constată:

SA „Corporația de Finanțare Rurală” a depus cereri separate de chemare în judecată împotriva pârâților Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, intervenient accesoriu Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, prin care a solicitat încasarea datoriei, dobânzii restante și dobânzii penalizatoare.

Prin încheierea din data de 28 septembrie 2011 a Judecătoria Telenеști acțiunile civile ale SA „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva pârâților Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia

Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan au fost conexe într-o singură procedură. (f.d. 56, vol.I)

Judecătoria Telenești prin hotărârea din data de 28 septembrie 2011 a admis cererile de chemare în judecată înaintate de către SA „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, lui Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, intervenient accesoriu Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, dispunând încasarea sumelor acordate în baza contractelor de împrumut. (f.d. 61-63, vol.I)

Curtea de Apel Bălți prin decizia din data de 19 ianuarie 2012 a admis apelul declarat de către Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, lui Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, a casat hotărârea Judecătoria Telenești din data de 28 septembrie 2011 cu remiterea cauzei la o nouă rejudecare. (f.d. 144, 145-147, vol.I)

În cadrul rejudecării cauzei au depus cerere de chemare în judecată Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, intervenient accesoriu SA „Corporația de Finanțare Rurală”, prin care au solicitat declararea nulă a contractelor de împrumut.

Prin încheierea din data de 23 februarie 2012 a Judecătoria Telenești cauza civilă la acțiunea lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, lui Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, intervenient accesoriu SA „Corporația de Finanțare Rurală”, privind declararea nulă a contractelor de împrumut s-a conexas într-o singură procedură cu cauza civilă la acțiunea SA „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, lui Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan privind încasarea datoriei. (f.d. 80, vol.XVI)

Judecătoria Orhei, sediul Telenești prin hotărârea din data de 23 martie 2018 a respins cererea de chemare în judecată înaintată de către SA „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, lui Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Domnicăi Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, intervenient accesoriu Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” ca fiind neîntemeiată.

A admis cererea de chemare în judecată înaintată de către Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, intervenient accesoriu SA „Corporația de Finanțare Rurală”, a declarat nule contractele de împrumut

- nr. 120 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 500 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Constantin Nicolaev;

- nr. 38 din data de 14 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Constantin Pasat;

- nr. 31 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 9 500 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Ecaterinei Săculțan;

- nr. 114 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Tamara Frunza;

- nr. 113 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Anastasia Gîrju;

- nr. 79 din data de 11 august 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Vera Nicolaev;

- nr. 29 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Natalia Nicolaeva;

- nr. 57 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Eugenia Bunduchi;

- nr. 142 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Ludmila Jemnă;

- nr. 56 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 000 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Evghenia Cănațui;

- nr. 52 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 500 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Domnica Munteanu;

- nr. 145 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 9 500 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Elena Nicolaev;

- nr. 65 din data de 11 aprilie 2008, în sumă de 8 500 lei încheiat între Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” și Ana Muradu. (f.d. 276-277, vol. XVI)

Împotriva hotărârii primei instanțe, la data de 05 aprilie 2018 a depus apel nemotivat SA „Corporația de Finanțare Rurală”, rezervându-și dreptul de a depune apel motivat după primirea hotărârii motivate. (f.d. 297, vol. XVI)

Prin încheierea din data de 27 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depusă de către SA „Corporația de Finanțare Rurală”, s-a acordat un termen de 7 zile din momentul recepționării încheierii pentru prezentarea apelului motivat și dovezii achitării taxei de stat în mărime de 5 670 lei. (f.d. 5-7, vol. XVII)

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 29 noiembrie 2018 a restituit cererea de apel declarată de către SA „Corporația de Finanțare Rurală” pe motivul neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel. (f.d.9-12, vol.XVII)

La data de 08 decembrie 2018 SA „Corporația de Finanțare Rurală” a depus recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din data de 29 noiembrie 2018,

solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare, la etapa primirii cererii de apel. (f.d. 18-20, vol. XVII)

În motivarea recursului societatea recurentă a indicat că instanța de apel a reținut că societatea a recepționat încheierea instanței de apel, prin care nu s-a dat curs apelului la data de 12 noiembrie 2018, însă de fapt recurenta nu a recepționat încheierea din data de 27 septembrie 2018.

Prin intermediul poștei electronice a recepționat proiectul încheierii Curții de Apel Chișinău din data de 27 septembrie 2018, în format „docx”, care nu era semnat și nu poate fi reținut faptul comunicării încheierii, ori acest document nu poate fi calificat ca o încheiere judecătorească.

Mai mult, recurenta nici nu putea înlătura neajunsurile stabilite, ori hotărârea motivată a primei instanțe nu a recepționat-o și nici nu este publicată pe pagina web a Judecătoriei Orhei.

În conformitate cu art. 425 al Codului de procedură civilă termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la data de 29 noiembrie 2018.

Recursul declarat de către SA „Corporația de Finanțare Rurală” la data de 08 decembrie 2018 este depus în termen.

În conformitate cu prevederile art. 426, alin. (3) al Codului de procedură civilă recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea încheierii din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău din considerentele ce preced.

În conformitate cu art. 427, lit. b) al Codului de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Din materialele anexate la dosar rezultă că la data de 23 martie 2018 Judecătoria Orhei, sediul Telenești a emis hotărârea prin care a respins cererea de chemare în judecată înaintată de către SA „Corporația de Finanțare Rurală”, ca fiind neîntemeiată și a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan. (f.d 276-277, vol. XVI)

La 05 aprilie 2018 SA „Corporația de Finanțare Rurală” a depus apel nemotivat, rezervându-și dreptul de a depune apelul motivat după recepționarea hotărârii motivate.(f.d. 297, vol.XVI)

Prin prisma art. 368 alin. (1) al Codului de procedură civilă dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute de art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă

fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 27 septembrie 2018 nu a dat curs cererii de apel depusă de către SA „Corporația de Finanțare Rurală”, acordând un termen de 7 zile din momentul recepționării încheierii pentru prezentarea apelului motivat și dovezii achitării taxei de stat în mărime de 5 670 lei. (f.d. 5-7, vol. XVII)

Prin încheierea din data de 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost restituită cererea de apel declarată de către SA „Corporația de Finanțare Rurală”, pe motivul neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel. (f.d.9-12, vol. XVII)

SA „Corporația de Finanțare Rurală” a contestat încheierea din data de 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Analizând argumentele recursului în raport cu textul încheierii adoptate Colegiul conchide că instanța de apel prematur a dispus restituirea apelului din motivul nelichidării neajunsurilor indicate în încheierea Curții de Apel Chișinău din data de 27 septembrie 2018. Aici, este de menționat că instanța de apel nu a asigurat apelatului accesul liber la justiție, care este parte componentă a dreptului la un proces echitabil, ori restituind apelul pentru nemotivarea acestuia, instanța de apel nu a luat în calcul că la dosar lipsește hotărârea motivată.

Din materialele dosarului rezultă că Judecătoria Orhei, sediul Telenești contrar prevederilor art. 236, alin. (5), lit. (b) al Codului de procedură civilă potrivit căruia instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel, nu a motivat hotărârea contestată, trimițând cauza la Curtea de Apel Chișinău numai cu dispozitivul hotărârii.

În speță, SA „Corporația de Finanțare Rurală” a depus apel nemotivat la data de 05 aprilie 2018 împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din data de 23 martie 2018, prin urmare a respectat termenul prevăzut de art. 236, alin. (5) lit. (b) al Codului de procedură civilă, iar instanța avea obligația să motiveze hotărârea și să o pună la dispoziția apelantei, ca acesta la rândul său să motiveze apelul.

Colegiul menționează că în scopul respectării dreptului apelantei la un proces echitabil și oferirea posibilității acesteia de a face cunoștință cu motivele de fapt și de drept, care au stat la baza emiterii hotărârii contestate, pentru a putea aduce contraargumentele sale în apel, Judecătoria Orhei, sediul Telenești urma să motiveze hotărârea din data de 23 martie 2018 și în baza art. 236, alin. (8) al Codului de procedură civilă să o remită participanților la proces în termen de 5 zile.

Prin prisma art. 9, alin. (1) al Codului de procedură civilă instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului. Din speță, instanța de apel s-a detașat de această obligație și fără a crea apelantei condiții legale de acces la justiție, prin obligarea instanței de fond să-și motiveze hotărârea, a sancționat societatea apelantă pentru nemotivarea apelului cu restituirea acestuia.

Instanța de recurs menționează că rolul diriguitor prezumă crearea condițiilor pentru ca participanții la proces să-și expună considerentele referitor la circumstanțele de fapt și de drept ale pricinii, prin urmare instanța de apel urma să

ridice de la examinare și să remită cauza civilă în prima instanță pentru întocmirea hotărârii integrale, după care de a acorda apelantului un termen rezonabil pentru a prezentarea motivelor de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile.

În acest sens nu pot fi reținute concluziile instanței de apel privind aplicarea sancțiunii procedurale de restituire a apelului pe motivul neprezentării apelului motivat, în cazul în care apelanta a fost lipsită de posibilitatea de a face cunoștință cu hotărârea motivată din motive ce nu-i pot fi imputate, ori însuși instanța de judecată nu a acordat posibilitatea de a depune apelul motivat, prin lipsa hotărârii motivate.

Instanța de recurs reține ca fiind întemeiat argumentul SA „Corporația de Finanțare Rurală” privind lipsa hotărârii motivate pe pagina web a Judecătoriei Orhei, cât și în materialele dosarului.

Întru evitarea îngrădirii recurentei accesului liber la justiție garantat de art. 20 al Constituției al Republicii Moldova și art. 5 al Codului de procedură civilă, se impune concluzia casării încheierii contestate, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel la etapa primirii cererii de apel.

Colegiul notează că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hotărârea Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii contestate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, nu ar constitui pentru recurentă decât o îngrădire a accesului la justiție precum și a posibilității de a dispune de drepturile procedurale garantate atât de legislația națională în vigoare, cât și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CtEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Ținând cont de cele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este prematură, iar argumentele invocate de către societatea recurentă sunt întemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa încheierea instanței de apel.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 427, lit. b) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Societatea pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală”.

Se casează încheierea din data de 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauzele civile la acțiunea Societății pe Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală” împotriva lui Constantin Nicolaev, Elenei Nicolaev, Nataliei Nicolaev, Verei Nicolaev, Eugeniei Bunduchi, Evgheniei Cănațui, Anei Cotlău, Alexandru Creciun, Tamarei Frunza, Anastasiei Gînju, Ludmillei Jemnă, Mihail Munteanu, Anei Muradu, lui Constantin Pasat, Ecaterinei Săculțan, intervenient accesoriu Asociația de Economii și Împrumut „Leușeni Credit” cu privire la încasarea datoriei și cauza civilă la acțiunile lui Constantin Nicolaev, Elena Nicolaev, Natalia Nicolaev, Vera Nicolaev, Eugenia Bunduchi, Evghenia Cănațui, Ana Cotlău, Alexandru Creciun, Tamara Frunza, Anastasia Gînju, Ludmila Jemnă, Domnica Munteanu, Ana Muradu, Constantin Pasat, Ecaterina Săculțan împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Leușeni Credit”, intervenient accesoriu Societatea de Acțiuni „Corporația de Finanțare Rurală” cu privire la nulitatea contractelor de împrumut, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău la etapa primirii apelului.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Victor Burduh

Maria Ghervas